

unlimited

Her tarafta makine var, bu farklı bir şey

Bağımsız sanat inisiyatifi 5533'ün 2021 programının *Birinci Bölüm* başlıklı ilk sergisi, sanatçı Can Küçük'ün davetiyle Ayçesu Duran ve Cem Örgen'in çalışmalarını İstanbul Manifaturacılar Çarşısı'nda (İMÇ) bir araya getirdi. Sergiyi mekânla ve malzemenin sınırlarıyla kurduğu ilişki bağlamında değerlendirdik

Yazı: Rita Aktay

Cem Örgen, *Gökyüzünde Saklanamazsın*, Sergi görüntüsü, Fotoğraf: Zeynep Fırat

İstanbul Manifaturacılar Çarşısı'nda (İMÇ) faaliyet gösteren bağımsız sanat inisiyatifi 5533, çarşının endüstriyel üretim aktiviteleri arasında sanatsal üretime ayrılmış bir mekân olarak kendine özel bir yer ediniyor. Can Küçük'ün daveti üzerine, Ayçesu Duran ve Cem Örgen'in işlerini bir araya getiren *Birinci Bölüm* adlı sergi ise bu birlikteliğin sınırlarını inceliyor. Ustaların endüstriyel malzemeler kullanarak tüketim pazarına yönelik ürettikleri objeler ile, sanatçıların aynı objelerin işlevselliğini yorumlayarak yarattıkları işler arasında nasıl bir ilişki söz konusu?

5533'ün galeri mekânı içinde Cem Örgen'in birçok farklı işini bir araya getiren *Gökyüzünde Saklanamazsın*, çarşının sunduğu ürünlerin işlevleri arasında sıkça rastlanan, kapamak, korumak, kaplamak gibi eylemlerden esinleniyor. Örneğin Örgen, mekânın cam kapısının üzerine gerdiği araba kaplama kumaşından bir parça keserek, kapının cisimleştirdiği "eşik" kavramına dikkat çekiyor. Oluşan delikten görülebilen sergi mekânı böylece daha mı davetkâr oluyor, yoksa cam kapının üzerine sonradan eklenmiş kaplama malzemesi bir mahremiyet mi yaratmaya çalışıyor? Sanatçıların müdahaleleriyle çarşıya eklenen bu ve benzeri geçirgen sınırlar, toplumsal alanın —ya da daha küçük ölçekte objelerin— kullanımını da müzakereye açıyor.

Sergi mekânının bir köşesinde, yerde açık duran yüz boyası kutusu, askerler tarafından kamufraj için kullanılan bir renk paleti içeriyor ve Örgen'in ufuk hattı boyunca duvara sıraladığı manzara resimlerinin renk seçimini belirliyor. Paletin içinde mavi olmaması sebebiyle, gökyüzünün dahil olduğu kadrjaların hepsi kıvı bir gün batımını betimlemek durumunda kalıyor. Normalde romantik ve sevilen bir tablo olan gün batımı, bu mecburiyetin içerdığı şiddetle rahatsız edici bir yoğunluğa bürünüyor.

Hayatın ayrılmaz bir parçası olan, belirli kısıtlamalar içinde hareket etme hali dışında, bu boya paleti aynı zamanda görünürlük kavramını da kurcalamaya başlıyor. Sanatçı kamufraj eylemini "çevrenin bilgisini üzerinde taşıyarak saklanmak" olarak tarif ediyor. İki sanatçının da çarşıda üretilen malzemeleri temel bir başlangıç noktası olarak almaları, hatta Duran özelinde bu malzemelerin kullanımını bir kural edinmeleri, benzer bir "araya karışma" arayışı mı? Yoksa malzemeler yeterince dönüştürüldüklerinde, tam tersine çarşının gündelik akışını sekteye uğratan, kamufrajdan ziyade makyaja kayan dikkat çekici öğeler haline mi geliyorlar? Kamufrajın —özellikle askeri kullanımda— bir savunma taktiği olması ise sanatçının çarşıdaki yerine dair bir gerilimi gündeme getiriyor, ve bu durum sanat objelerinin diğer gündelik objeler arasındaki rolünü tartışmaya açıyor.

Cem Örgen, *Menü*, Fotoğraf: Zeynep Fırat

Press Review
Art Unlimited, Rita Aktay, June 2021

Cem Örgen, *Katlı Deri*, Fotoğraf: Cem Örgen

Çarşıya dahil olmanın bir başka yöntemi ise ekonomik faaliyetler üzerinden açılıyor. İMÇ 5533'ün kurucularından biri olan sanatçı Nancy Atakan'ın *Komşular I / II* (2009) adlı video işinde, çarşıdaki sanatsal faaliyetlere dair yorumlarını paylaşan esnaf, “çaycı çay verdi, camcı cam yaptı” diyerek, özellikle satışa olan olumlu etki açısından hoşnutluklarını dile getiriyor. Benzer bir şekilde *Birinci Bölüm*'ün ziyaretçileri, Örgen'in işinde karşılaştıkları bir menü aracılığıyla komşu büfeden sanat eseri niteliğinde bir yemek ürünü sipariş edebiliyorlar. Sanatçının kısıtlamalarla oynadığı oyunları takiben tek bir ürünle sınırlandırılan menü, çarşı ve sanat mekânı arasında bir etkileşimin reçetesi halini alıyor.